

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Aktualitātes 2
- Izmaiņas kārtībā, kādā sniedzamas ziņas par darba ņēmējiem . . 4
- Sagatavoti jaunie bruto seguma aprēķini lauksaimniecībā 5
- Augļaizmetņu retināšanai ir nozīme 6
- Zālēdāju projekts sāk savu otro sezonu 8
- Atkārtoti aicinām ievērot visus biodrošības pasākumus 9
- ES regulējums dzīvnieku slimību ierobežošanai – vienā dokumentā! 11
- Apkopes informāciju par bitēm bīstamiem pesticīdiem 11
- ES likumi audzē ražošanas izmaksas 12
- Liellopu sektorā – stabilitāte 12
- COPA–COGECA spriež par pienu un bioloģisko lauksaimniecību 13
- Svarīgākie datum, kurus nedrīkst aizmirst 2015. gada augustā . . 14
- Īpašās un gardās „Biezpiena bumbes”. 14

AKTUALITĀTES

GAIDĀMAS LABAS VASARĀJU RAŽAS

Foto: Andris Skudra

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) augkopības eksperti, veicot oficiālo vasarāju ražas prognozēšanu, secinājuši, ka patlaban ražas potenciāls ir vērtējams kā labs līdz vidējs.

LLKC eksperti vērtē, ka šogad vasaras kviešu raža vidēji Latvijā varētu būt 4,1 tonnas no hektāra, kas ir nedaudz vairāk kā pērn, kad no ha novāca vidēji 3,9 tonnas. Vasaras miežu raža varētu būt vidēji 3,5 t/ha, kas ir identisks rādītājs pērnā gada ražai, bet auzu raža – vidēji 2,4 t/ha jeb apmēram tikpat, cik pagājušajā gadā. LLKC ekspertu vērtējumā ar vasaras kviešiem apsēti kopumā 166 tūkstoši ha, kas ir uz pusi mazāk nekā pagājušajā gadā, kad ar vasarā-

jiem tik pārsētas izsalušās ziemāju platības. Ar vasaras miežiem apsēti 99 tūkst. ha.

Oskars Balodis, LLKC Augkopības nodaļas vadītājs, agronoms, vērtē: „Labvēlīgais pavasaris augiem nodrošināja labus apstākļus cerošanai, tādēļ vasarāju ražas prognozes šobrīd ir labas. Pavasaris bija pietiekami mitrs un silts, arī sēju varēja uzsākt samērā agri – Kurzemē un Zemgalē jau aprīļa pašā sākumā. Daudzviet Latgalē sēja nedaudz ievilkās, jo lauki bija no pavasara lietavām pārmitri. Patlaban vasarājiem trūkst mitruma, kas diemžēl atstās negatīvu ietekmi uz ražu.”

Eksperts norāda, ka sausā un saulainā laikā sējumus vairāk posta kaitēkļi, graudaugos novērojams labību lapgrauzis un parādās arī laputis. Vasarājiem lauku kopšanas darbi lielākoties jau ir pabeigti,

tādēļ labās ražas potenciāla saglabāšanai nepieciešams tikai pietiekams daudzums nokrišņu tuvākajās nedēļās.

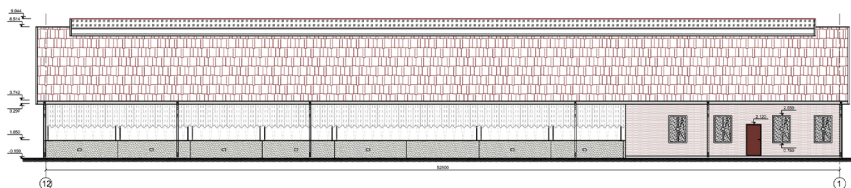
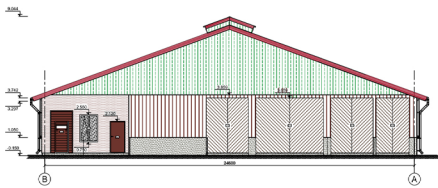
Vasaras rapsis šogad valstī iesēts nelielās platībās ap 20 tūkst. ha. Vasaras rapsī, kā jau pēdējos gadus, ievērojamas grūtības saimniekiem sagādā kaitēkļu ierobežošana, īpaši krustziežu spīdulis, kas šajā laikā ir ļoti aktīvs. Raža tiek prognozēta vidēji ap 2 tonnām no ha, kas būtu pieņemama raža šim kultūraugam.

LLKC ekspertu apsektie griķu lauki salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem izskatās ļoti labi. Mitrāis maijs tiem nācis par labu – laukos ir ļoti laba biezība, kas ļauj cerēt uz labām ražām. Ar griķiem varētu būt apsēti ap 10 tūkst. ha. **IT**

Iveta Tomsone, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

AKTUALITĀTES

SAGATAVOTS INFORMATĪVS MATERIĀLS PAR SLAUCAMO GOVJU FERMU BŪVNICĪBU

LLKC Inženiertehniskajā nodaļā sagatavots informatīvs materiāls, lai piedāvātu lopkopjiem idejas, kā iespējami vienkāršāk atrisināt nelielu slaucamo govju fermu būvniecību. Izstrādātas četras dažādas projektu skices fermām ar 50 govīm un viena – 65 govīm ar slaukšanas robota izmantošanas iespēju. Turpinās darbs, lai sagatavotu arī aptuvenus izmaksu aprēķinus.

Stāsta projektu autors, LLKC Inženiertehniskās nodaļas būvinženieris, Bc. cs. ing. **Kristaps Stūriška**:

– Tā kā ES atbalsta pasākumiem iespējams pieteikt jaunu slaucamo govju fermu būvniecību ar minimālo stāvvietu skaitu 50, lopkopjiem ir aktuāls jautājums par šādu fermu izveidi. Tāpēc izstrādājām piecas projektu skices, lai uzskatāmi varētu re-

dzēt, kāda šī ferma varētu izskatīties. Protams, tie nav vienīgie iespējamie varianti, taču to izpēte ļaus vieglāk izvēlēties, kombinēt dažādas konstrukcijas un veidot savu, individuālu projektu. Pakāpeniski šiem projektu variantiem taps arī izmaksu aprēķini, lai zemnieks, kurš nav saistīts ar būvniecību, gūtu priekšstatu par izmaksām un varētu datus salīdzināt ar būvfirmu piedāvājumiem.

– **Kāda bija koncepcija, izstrādājot projektu skices?**

– Galvenā koncepcija, izstrādājot skices, bija atrast ekonomiski izdevīgāko variantu no celtniecības viedokļa. Tāpēc tapa arī viens no variantiem, kur mēslu krātuve izvietota zem fermas, tā var uzņemt šķidrmēslus sešus, septiņus mēnešus. Tādējādi lauksaimniekam nav jābūvē atsevišķa mēslu krātuve. Principā tika izvēlēti fermu

standarta risinājumi ar dažādām iespējamajām variēt, bet funkcionāli trīs projekti ir pilnīgi līdzvērtīgi, tomēr parādām iespējamās atšķirības.

– **Kā praktiski lauksaimnieks var izmantot šo materiālu?**

– Galvenā ir dotā iespēja iepazīties ar dažādiem fermu variantiem, tad nepieciešamas jau individuālas konsultācijas, piemēram, LLKC, lai projektētāji, kas ikdienā nav saistīti ar fermu būvniecību, varētu uzzināt specifisko informāciju. Ja lauksaimniekiem radīsies interese, varam individuālās konsultācijās piedāvāt arī informāciju pat arhitektūras un būvkonstrukciju daļām, kas arī ir izstrādātas.

Materiāls pieejams LLKC mājaslapā sadaļā „Noderīgi”.

Sagatavoja **Dace Millere**, LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

APSTIPRINA ATBALSTA PIEŠĶIRŠANAS KĀRTĪBU JAUNAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM

Valdība 16. jūnijā atbalstīja Zemkopības ministrijas (ZM) sagatavoto noteikumu projektu, kas nosaka valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtību pasākuma „Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumā „Atbalsts jauniem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai”.

Atbalsts ir noteikts 40 000 eiro vienreizēja maksājuma veidā, kas tiks izmaksāts divās daļās.

Noteikumu projekts paredz iespēju piešķirt atbalstu juridiskai vai fiziskai personai, kuras gada kopējais apgrozījums iepriekšējā noslēgtajā gadā pirms projekta iesnieguma iesniegšanas vai saimniecības ekonomiskais lielums

standarta izlaides vērtībā projekta iesnieguma iesniegšanas brīdī ir vismaz 15 000 eiro, bet neviens no rādītājiem nepārsniedz 70 000 eiro. Noteikumu projekts nosaka atbalsta pretendentiem izvirzāmās prasības, atbalstāmās darbības, publiskā finansējuma veidu un apmēru, pieteikšanās kārtību un iesniedzamos dokumentus.

Plānots, ka atbalsts jauniem lauksaimniekiem veicinās jauniešus pārņemt lauku saimniecības savā īpašumā. Piesaistot personas, kas ir jaunākas par 40 gadiem, lai veidotu jaunas lauku saimniecības vai pārņemtu jau esošās, tiks piesaistīts lauksaimniecības nozarei nepieciešamais darbaspēks ar jaunām zināšanām un prasmēm. Jauno īpašnieku vadības prasmes sekmēs jaunu ideju izmanto-

šanu, lauku saimniecību efektivitātes un nozares konkurētspējas pieaugumu, kā arī ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu.

Visā plānošanas periodā Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam apakšpasākumam „Atbalsts jauniem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai” paredzētais kopējais publiskais finansējums ir 13 900 934 eiro. Plānošanas periodā paredzēts izsludināt divas projektu iesniegšanas kārtas.

Noteikumu projekts stāsies spēkā pēc tā publicēšanas oficiālā izdevuma „Latvijas Vēstnesis” mājaslapā www.vestnesis.lv. Plašāka informācija pieejama Ministru kabineta (MK) mājaslapā.

ZM informācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTES

DARBU SĀCIS LATVIJAS ZEMES FONDS

Valsts izveidotais Latvijas zemes fonds savu darbību uzsāka šī gada 1. jūlijā, un tā mērķis ir sekmēt Latvijas lauksaimniecībā izmantojamās zemes saglabāšanu un šo platību ilgtspējīgu izmantošanu lauksaimnieciskās ražošanas vajadzībām.

Zemes fonda izveide ir viens no valsts instrumentiem, lai sekmētu, ka Latvijā lauksaimniecībā izmantojamā zeme tiktu saglabāta un izmantota

lauksaimniecības vajadzībām ne mazāk kā 2 milj. hektāru apjomā, aktīvā lauksaimnieciskā ražošanā iesaistot aptuveni 0,4 milj. hektāru līdz šim aktīvi neizmantotās lauksaimniecības zemes.

Zemes fonds pirs īpašumus par cenām, kas nepārsniedz vidējās cenas tirgū līdzvērtīgai lauksaimniecības zemei attiecīgajā novadā un pagastā. Lai pārdotu zemi Latvijas zemes fondam, īpašniekam elektroniski būs jāiesniedz pieteikums, izmantojot pieteikuma

veidlapas www.altum.lv/zemesfonds.

Zemes fonda pārvaldītājs visus saņemtos īpašuma pārdošanas pieteikumus izvērtēs līdz 30 darba dienu laikā, vēl 10 darba dienas paredzētas, lai vienotos par darījuma nosacījumiem, un 10 dienas – vienošanās noslēgšanai. Komisijas maksa par darījumu netiks iekasēta, tomēr klientam jāreķinās ar valsts noteiktajām izmaksām darījumos ar nekustamo īpašumu.

ZM informācija

LAD INFORMĀCIJA

LAD SAŅEM ANO BALVU PAR ELEKTRONISKO PIETEIKŠANĀS SISTĒMU

LAD 26. jūnijā saņēma Apvienoto Nāciju Organizācijas balvu ANO Publisko Pakalpojumu foruma laikā, kas norisinājās Medelinā, Kolumbijas Republikā.

LAD Elektroniskā pieteikšanās sistēma saņēma otro vietu konkursā „Apvienoto Nāciju Organizācijas Publisko pakalpojumu balva 2015” kategorijā „Publisko pakalpojumu pieejamības veicināšana informācijas laukumā”. Šis ir ļoti augsts novērtējums, jo Latvijā balvu par sniegtajiem pakalpojumiem kāda no valsts iestādēm saņem pirmo reizi.

Forumā, kas notika no 23. līdz 26. jūnijam, Latviju pārstāvēja LAD direktors vietnieks Ģirts Krūmiņš, Zemkopības ministrijas parlamentārais sekretārs Armands Krauze un SIA „Autentica” valdes priekšsēdētājs Didzis Grundspenķis. Forumā laikā visi uzvarētājiem bija iespēja prezentēt savus pozitīvās prakses piemērus. Interese par Elektronisko pieteikšanās sistēmu pieauga lielu apmeklētāju interesi.

Sagatavoja **Simona Saule**,
LAD Sabiedrisko attiecību daļas
sabiedrisko attiecību speciāliste

ZĀLĀJI NE TIKAI JĀNOPLĀUJ, BET ARĪ JĀNOVĀC

No 2015. gada spēkā ir prasība, kas nosaka, ka atbalstam pieteiktās zālāju platības ir ne tikai jānopļauj, bet arī jānovāc. Ja zālāju platības tiek nogādātas, tad gadījumos, ja zālājs nogādāts nepietiekami, tas ir jāapļauj.

Nosacījuma neievērošanas gadījumā par attiecīgo platību Vienotais platību maksājums (VPM) netiks piešķirts, un tiks piemērota pārdeklarācijas sankcija.

Piemēram, lauksaimnieks 2015. gadā deklarēja VPM 10 ha zālāju, kurus viņš līdz 15. augustam nopļāva. No 8 ha nopļautais zālājs tika novākts, bet 2 ha nopļautā zālāja palika uz lauka. Šajā gadījumā lauksaimnieks VPM nesaņems, jo veidojas platības pārdeklarācija virs 20%, t. i.:

10 ha (VPM deklarētā un nopļautā platība) - 8 ha (platība, kurā nopļautais zālājs ir novākts) = 2 ha (platība, kurā nopļautais zālājs nav novākts);

$2 \text{ ha} / 10 \text{ ha} \times 100\% = 20\%$ (pārdeklarētās platības procentuālā daļa).

Taču gadījumā, ja 10 ha nopļautais zālājs netiks novākts 1 ha apmērā, tad VPM deklarētajai platībai tiks piemērots atbalsta apmēra samazinājums par pārdeklarētās platības divkārtu apjomu, t. i.:

10 ha (VPM deklarētā un nopļautā

platība) - 9 ha (platība, kurā nopļautais zālājs ir novākts līdz 15.08.) = 1 ha (platība, kurā nopļautais zālājs nav novākts līdz 15.08.);

$1 \text{ ha} / 9 \text{ ha} \times 100\% = 11,11\%$ (pārdeklarētās platības procentuālā daļa);

$2 \times 1 \text{ ha} = 2 \text{ ha}$ (platības samazinājums).

Rezultātā lauksaimnieks VPM saņems par 7 ha (9 ha (platība, kurā ir ievēroti visi atbalsta saņemšanas nosacījumi) - 2 ha (aprēķinātais platības samazinājums)).

15. augusts – pēdējais datums, kad VPM, Mazo lauksaimnieku atbalsta shēmas maksājumam un/vai „Bioloģiskā lauksaimniecība” atbalstam pieteiktajiem zālājiem ir jābūt nogādātiem vai nopļautiem un novākti.

15. septembris – pēdējais datums, kad jānogada (nepietiekami nogādātās platības jāapļauj) vai jānopļauj un jānovāc zālāju platības, ja zālājs atzīts par ES nozīmes biotopu vai putnu dzīvotni, vai tiek izmantots biškopībā nektāra vākšanai, vai ārstniecības augu ieguvei. Ja zālājs tiek izmantots biškopībā nektāra vākšanai vai ārstniecības augu ieguvei, tad zāle jānovāc no lauka pēc katras pļaušanas reizes, kas veikta periodā līdz 15. septembrim.

PĀREJAS POSMA VALSTS ATBALSTS PAR AITU MĀTĒM

Lauku atbalsta dienests informē, ka pārejas posma valsts atbalstam par aitu mātēm 2014. gadā tiek noteikta likme 6,38 eiro par vienu aitu māti.

Atbalstu par aitu māti var saņemt, ja:
• dzīvnieku reģistrē, apzīmē (20 dienu laikā pēc piedzimšanas un pirms tas

atstāj ganāmpulku, kurā piedzimis) un par tiem regulāri sniedz informāciju normatīvajos aktos paredzētā kārtībā;

• saimniecības ganāmpulkā pēc stāvokļa uz kārtējā gada 1. jūliju ir ne mazāk par 10 aitu mātēm, kuras saskaņā ar LDC datiem ir vienu reizi atne-

sušas vai vecākas par gadu;

• saglabā ganāmpulkā iesniegumā norādītos dzīvniekus vismaz simts dienas, skaitot no kārtējā gada 16. jūlija (t. i., līdz 24. oktobrim).

Pēdējais pieteikuma iesniegšanas termiņš ir 15. jūlijs.

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

IZMAIŅAS KĀRTĪBĀ, KĀDĀ SNIEDZAMAS ZIŅAS PAR DARBA ŅĒMĒJIEM

Ar šī gada 1. jūniju stājas spēkā izmaiņas kārtībā, kādā darba devējiem jāsniedz ziņas par darba ņēmējiem.

Ministru kabineta 2010. gada 7. septembra noteikumi Nr. 827 „Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli” nosaka kārtību, kādā darba devējs Valsts ieņēmumu dienestam ziņo par izmaiņām darbinieku sastāvā, kā arī par izmaiņām attiecībā uz darbinieku statusu saistībā ar sociālo apdrošināšanu. 2014. gada septembrī izdarītie grozījumi paredzēja vairākas izmaiņas darba devēja Ziņu par darba ņēmējiem iesniegšanas kārtībā, kas stājas spēkā ar šī gada 1. jūniju.

Darba devējam vairs nav jāsniedz ziņas gadījumos, kad darbiniekam mainās darba ņēmēja statuss, t. i., apdrošināšanas veidi, kuriem viņš tiek apdrošināts. Līdz ar to Noteikumu 1. pielikumā „Ziņas par darba ņēmējiem” sadaļa „Ziņu kods un tā atšifrējums” ir izteikta jaunā redakcijā, nosakot šādus ziņu kodus:

Ja darba devējs ir mikrouzņēmuma nodokļa maksātājs, tam nav jāsniedz ziņas par:

- 1) par darbinieku profesijas kodiem;
- 2) par darba ņēmēja statusa iegūšanu, ja to ieguvus mikrouzņēmuma īpašnieks, mikrouzņēmuma valdes loceklis un mikrouzņēmuma prokurists.

Ziņu kodu tabulā redzams, ka ieviesti arī divi jauni kodi – 91 un 92. Ar šiem kodiem iesniedzamas ziņas par tādu darba ņēmēju, kuram ir piešķirts vai beidzies atvaļinājums kā bērna tēvam sakarā ar bērna piedzimšanu.

Nodokļa piemērošana ieņēmumiem no savvaļas ogu un sēņu pārdošanas

Vasara ir laiks, kad nereti ieņēmumu gūšanai tiek pārdošanas pašu lasītās meža veltes – ogas un sēnes. Tā kā ienākuma nodokļa piemērošana šādiem ienākumiem vairākas reizes ir mainīta, atgādināšu par kārtību, kas ir spēkā šobrīd.

Ja fiziskā persona, kura nav saimnieciskās darbības veicējs, pārdod sēnes vai ogas, ienākums līdz 3000 eiro apmēram ir ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekams. Jāņem gan vērā viens svarīgs apstāklis – 3000 eiro neapliekamais ienākums attiecas uz trim ienākuma pozīcijām kopā un tie ir ienākumi no:

- sēņošanas, ogošanas vai savvaļas ārstniecības augu un ziedu vākšanas un pārdošanas;
- lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas;
- parka vīngliemežu ieguves.

Lai sekotu līdz ienākuma apmēram gada laikā, ieteicams saņemtos ieņēmumus reģistrēt. Ja gada laikā ienākums pārsniedz 3000 eiro, fiziskajai personai ir pienākums 5 dienu laikā reģistrēties kā saimnieciskās darbības veicējam.

Sagatavoja **Linda Puriņa**,

LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

Kods	Atšifrējums
11	Darba ņēmēja statusa iegūšana
14	Darba ņēmēja statusa iegūšana, ja persona tiek nodarbināta brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā
16	Mikrouzņēmuma darbinieka statusa iegūšana
21	Darba ņēmēja vai mikrouzņēmuma darbinieka statusa zaudēšana, pamatojoties uz darba ņēmēja uzteikumu
22	Darba ņēmēja vai mikrouzņēmuma darbinieka statusa zaudēšana sakarā ar darba ņēmēja pārkāpumu atbilstoši normatīvajiem aktiem, kuros noteikta personu atbrīvošana no darba
23	Darba ņēmēja vai mikrouzņēmuma darbinieka statusa zaudēšana sakarā ar darba devēja vai mikrouzņēmuma nodokļa maksātāja likvidāciju
24	Darba ņēmēja vai mikrouzņēmuma darbinieka statusa zaudēšana sakarā ar nespēju veikt nolīgto darbu veselības stāvokļa dēļ
25	Darba ņēmēja vai mikrouzņēmuma darbinieka statusa zaudēšana citos gadījumos
40	Datums, ar kuru darba ņēmējam vai mikrouzņēmuma darbiniekam ir piešķirts bērna kopšanas atvaļinājums vai atvaļinājums bez darba algas saglabāšanas, kas piešķirts darbiniekam, kura aprūpē un uzraudzībā pirms adopcijas apstiprināšanas tiesā ar bāriņtiesas lēmumu nodots aprūpējamais bērns
41	Datums, kurā darba ņēmējs vai mikrouzņēmuma darbinieks ir sācis darbu pēc bērna kopšanas atvaļinājuma vai pēc atvaļinājuma bez darba algas saglabāšanas, kas piešķirts darbiniekam, kura aprūpē un uzraudzībā pirms adopcijas apstiprināšanas tiesā ar bāriņtiesas lēmumu nodots aprūpējamais bērns
50	Datums, ar kuru darba ņēmējam vai mikrouzņēmuma darbiniekam ir piešķirts atvaļinājums bez darba algas saglabāšanas
51	Datums, kurā darba ņēmējs vai mikrouzņēmuma darbinieks ir sācis darbu pēc atvaļinājuma bez darba algas saglabāšanas
61	Darba ņēmēja statusa iegūšana, ja persona tiek nodarbināta sezonas rakstura darbos
71	Tāda darba ņēmēja statusa iegūšana, kurš uzsāk darbu ārvalstīs
72	Tāda darba ņēmēja statusa iegūšana, kurš izbeidz darbu ārvalstīs
81	Fiziska persona, ar kuru ir noslēgts uzņēmuma līgums
82	Fiziska persona, ar kuru ir izbeigts uzņēmuma līgums
29	Darba ņēmēja statusa zaudēšana, pamatojoties uz darba ņēmēja iesniegumu Valsts ieņēmumu dienestam
PM	Darba ņēmēja profesijas (aroda, amata, specialitātes) maiņa
91	Datums, ar kuru darba ņēmējam vai mikrouzņēmuma darbiniekam (bērna tēvam) ir piešķirts atvaļinājums sakarā ar bērna piedzimšanu
92	Datums, ar kuru darba ņēmējs vai mikrouzņēmuma darbinieks (bērna tēvs) ir sācis darbu pēc atvaļinājuma sakarā ar bērna piedzimšanu

LAUKSAIMNIECĪBĀ

SAGATAVOTI JAUNIE BRUTO SEGUMA APRĒKINI LAUKSAIMNIECĪBĀ

Katru gadu kopš 1994. gada LLKC tiek sagatavoti bruto segumu aprēķini ar mērķi palīdzēt lauku uzņēmējiem racionalizēt un optimizēt savu ražošanu.

Bruto segums ir aprēķins, kurā no ieņēmumiem tiek atskaitītas mainīgās izmaksas. Saimniecībā ieņēmumus veido par saražotās produkcijas realizāciju saņemtie ieņēmumi, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalsta maksājumi. Mainīgās izmaksas ir tās izmaksas, kas ir tieši saistītas ar ražošanas procesu. Piemēram, mainīgās izmaksas augkopībā ir izdevumi sēklai un mēslojumam, bet lopkopībā – izdevumi lopbarībai un veterinārajiem pakalpojumiem.

Šobrīd ir sagatavoti bruto seguma aprēķini lauku saimniecībās un uzņēmumos par 2014. gadu, kas savstarpēji atšķiras pēc ražošanas intensitātes pakāpes un ražošanas specifikas.

Veikti aprēķini augkopībā un lopkopībā

Augkopības nozarē sagatavoti bruto segumi piecās apakšnozarēs (graudkopība, dārzeņkopība, augļkopība, lopbarības augu un zālāju audzēšana), kā arī 38 kultūraugiem. Lopkopības nozarē – astoņās apakšnozarēs (piena lopkopība, gaļas liellopu audzēšana, aitikopība, kazkopība, vistkopība, biškopība, cūkkopība, zirgkopība), kopā 22 lopu grupām. Taču vairākiem augkopības kultūraugiem un lopu grupām veikti vēl sīkāki aprēķini dažādām ražošanas tehnoloģijām. Piemēram, balto galviņkāpostu bruto segumi sastādīti gan agrariem, gan vēļajiem kāpostiem, gan arī kāpostiem, kas audzēti atbilstoši bioloģiskajām lauksaimniecības metodēm. Nobarojamiem jauniem izveidoti divu veidu bruto segumi – ekstensīvās un intensīvās saimniekošanas variantam.

Izmantota optimāla tehnoloģija

Bruto segumi sagatavoti vienam hektāram augkopības nozarē un vie-

Foto: Māris Millers

nam dzīvniekam – lopkopības nozarē. Katrā bruto seguma aprēķinā izmantota optimāla ražošanas tehnoloģija, kas saskaņā ar nozares ekspertu viedokli ir pielietojama, lai iegūtu konkrēto ražības vai produktivitātes līmeni. Aprēķinot bruto segumu, uzskatāmi var spriest par ražošanas tehnoloģijas efektivitāti. Jo lielāks būs saimniecības kopējais bruto segums, jo labāk tas nosegs pastāvīgās izmaksas un ļaus iegūt lielāku peļņu. Tāpēc saimniecības darbības efektivitātes rādītājs – peļņa, ir lielā mērā atkarīga no pareizi izvēlēta ražošanas apjoma un ražošanas tehnoloģijas. Piemēram, ja saimniecībā ir neizmantotas kūts platības vai ir iespējas nomāt un apstrādāt papildu zemes platības – tātad palielināt ražošanas apjomus, nepalielinot pastāvīgo izmaksu daļu, tas viennozīmīgi pozitīvi ietekmēs saimniecības peļņas lielumu. Kā arī, audzējot graudaugus, nodrošinot tiem sabalansētu mēslojumu un augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, tiks iegūta lielāka graudu raža. Līdz ar to ieņēmumi, bruto segums un peļņa būs lielāki nekā tad, ja graudaugi tajā pašā platībā tiks audzēti citā tehnoloģijā – nepietiekami, nesabalansēti mēsloji un aizsargāti.

Sekojot aktuālajiem notikumiem lauksaimniecībā

Sekojot aktuālajiem notikumiem lauksaimniecībā, LLKC šogad no jauna tika sagatavoti bruto segumi lauku pupām, zirņiem, papuvei, kā arī ķiršu dārza ierīkošanai.

Vēl viens jaunums ir nozares ekspertu ziņojumi par situāciju attiecīgajā nozarē 2014. gadā. Speciālisti īsi aprakstījuši aktualitātes dārzeņkopībā, graudkopībā, piena lopkopībā, aitikopībā, cūkkopībā un biškopībā. Šie ziņojumi atklāj tendences nozarē, kā arī pa-

līdz izprast cēloņus cenu un daudzumu svārstībām gan saražotajai produkcijai, gan izejvielām un pakalpojumiem.

Bruto segumus 2014. gadam izstrādāja LLKC Ekonomikas, Augkopības un Lopkopības nodaļas, sadarbojoties ar saimniecībām un ārējiem attiecīgo nozaru speciālistiem no kooperatīvās sabiedrības „Mūsmāju dārzeni”, Latvijas Augļkopju asociācijas, Latvijas Valsts Augļkopības institūta, Pūres dārzkopības izmēģinājuma stacijas, Latvijas Biškopības biedrības. Tehnikas pakalpojumu izmaksu noteikšanai ir izmantots LLKC tehnisko pakalpojumu cenu apkopojums.

Iespēja novērtēt ieguvumus un zaudējumus

Bruto segumu aprēķini ir noderīgi, jo ražojosa saimniecība, domājot par jaunas nozares izvēli, pirms tam to var izvērtēt ar bruto segumu palīdzību. Tādā veidā tiek novērtēti iespējamie ieguvumi vai zaudējumi. Ja lauksaimnieks vēlas salīdzināt savas saimniekošanas efektivitāti ar bruto segumu aprēķinos dotajiem piemēriem, viņam jāveic aprēķini pēc šī parauga, bet tas būs iespējams tikai, ja grāmatvedības uzskaitē ir veikta atsevišķi pa augkopības kultūrām vai lopu grupām.

Bruto segumu aprēķinus plaši izmanto Zemkopības ministrija savā darbā, kā arī lauksaimniecības mācību iestāžu audzēkņi mācību procesā. Patlaban tas ir vienīgais šāda veida materiāls Latvijā.

Bruto seguma aprēķini un nozares ekspertu ziņojumi šobrīd pieejami LLKC mājaslapā: www.llkc.lv sadaļā „Noderīgi”. Drīzumā visos LLKC birojos būs pieejami arī bruto segumu izdevumi drukātā veidā. ■

Liene Kalniņa, LLKC Ekonomikas nodaļas konsultante

DĀRZKOPĪBA

AUGĻAIZMETŅU RETINĀŠANAI IR NOZĪME

Kad skatāmies uz krāšņi un bagātīgi ziedošiem augļu dārziem pavasarī, dažkārt jau nevilus aizsteidzamies rudenī, kad domās plūcam skaistus, lielus un garšīgus ābolus, bumbierus un plūmes. Taču ne tik bieži pievēršam vajadzīgo uzmanību tieši starposmam, kad notiek augļaizmetņu veidošanās. Kas tad ir tik nozīmīgs augļaizmetņu retināšanā?

Ražas kvalitāte

Ražas kvalitāte ir viens no nozīmīgākajiem ieguvumiem. Šodien faktiski neviens ne pašpatēriņam, ne tirgus vajadzībām nevēlas augļus, kas ir sīki, bieži vien pilnīgi zaļi vai nepilnīgi krāsoti. Tieši tādus mēs iegūsim, ja nozīmīgajam retināšanas darbam nepievērsīsim vajadzīgo uzmanību. Tad nonāksim pie tā bēdīgā secinājuma, ka daļu ražas nav ne jēgas vākt, ne pārdot, jo tādu vienkārši nevienam nevajag. Toties resursi ir iztērēti – gan mēslojums, gan augu aizsardzības līdzekļi, dažkārt arī gana daudz veikts vainaga veidošana. Lielākā daļa no mums visbiežāk meklēs ar acīm tos augļus, kas ir gana lieli un labi krāsoti. Tieši tādus iegūst, kvalitatīvi un pareizi un laikā veicot augļaizmetņu retināšanu. Tā kā ziedi visiem augļkokiem, kuru augļaizmetņus ir vērts retināt, zied ziedkopās, līdzīgi aizmetas arī augļi. Tos izretinot, atlikušajiem samazinās konkurence par barības vielām, kā rezultātā tās kļūst pieejamākas, un lielākā daudzumā, kas ļoti strauji parādās augļaizmetņu attīstības dinamikā. Tie ļoti strauji pieņemam lielumā un svarā. Paaugstināta saules gaismas pieejamība nodrošina aktīvāku vērtīgu vielu, tajā skaitā cukuru uzkrāšanos augļos, kas rezultātā uzlabos garšas īpašības, jo lielākā daļa patērētāju ir saldākas garšas mīļotāji. Labāka saules gaismas pieejamība būtiski uzlabos augļu krāsošanos, tie iegūs intensīvāku pamatkrāsu un virskrāsu āboliem un bumbieriem, kā arī vispārējo krāsojumu plūmēm, saldiem ķiršiem. Tas radikāli uzlabo novāktās ražas vizuālo izskatu. Papildu efekts tam būs labākas ražas uzglabāšanās spējas, jo šie nosacījumi palīdzēs augļiem labāk nobriest,

Foto: Māris Narvils

uzkrājot vairāk bioloģiski aktīvo savienojumu.

Ražošanas ritmiskums

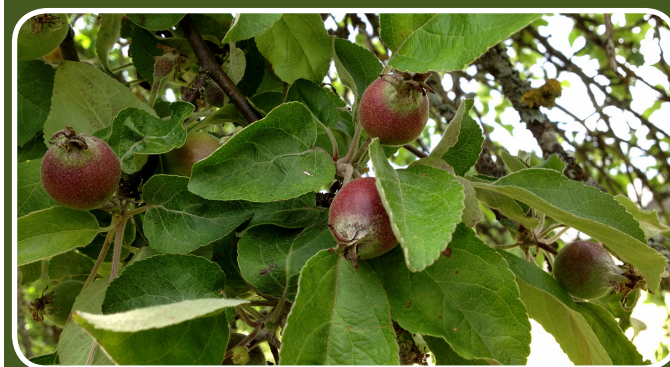
Dārzkopja vēlme ir iegūt ražu katru gadu, tad, lūk, viena no atslēgām slēpjas tajā, ka nedrīkst pieļaut augļu koka bagātīgu ražošanu. Tas ir iemesls, kāpēc nekoptos augļu dārzos ražas veidojas vidēji divos gados

reizi. Dažkārt papildu korekcijas var ieviest barga ziema vai salnas ziedēšanas laikā. Neiedziļinoties dažādās niansēs, būtība ir sekojoša, ka augļkokam, vizuāli teiktāk ābelēm, ir tieksme uz ražas pašregulāciju. Pēc bagātīgas ražas gada seko tukšais gads, jo koks ir patērējis lielus resursus un tam ir nepieciešama atpūta.

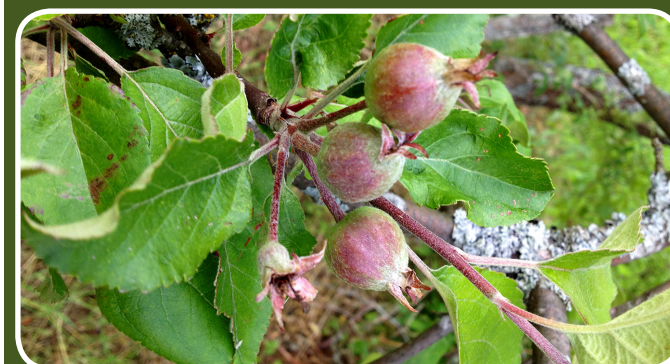
► 7. lpp.

Pirms
augļaiz-
metņu
retināšanas

Pēc
retināšanas

Augļaiz-
metņu
kopa

Izretināts
uz vienu
augļaizmetni

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

6. lpp.

Jo sevišķi lielajām ābelēm uz liela auguma potcelmiem. Ja augļaižmetņu ir ļoti daudz, tad apmēram 45 dienas pēc ziedēšanas notiek bioķīmiskas „komandas” nodošana nākamajam gadam, kā rezultātā ziedpumpuru ieriešanās notiek ļoti minimālos apjomos vai vispār nemaz. Ar ražas normēšanu mēs panākam, ka šāds bioķīmiskais signāls nesekos un augļu koks būs gatavs ražas veidošanai nākamajā gadā, kas ideāli saskan ar dārzkopja interesēm.

Profilaktiskā augu aizsardzība

Pirmajā brīdī ir grūti saskatīt sakārtību starp to, kā augludārzā izplatās kaitēkļi un slimības un augļaižmetņu retināšanu. Paskatīsimies mazliet detalizētāk. Starp sabiezinātiem augļaižmetņiem gan kaitēkļiem, gan slimībām rodas labvēlīgāki apstākļi izplatībai. Jebkurai sēnīšu slimībai inficēšanas sākšanai noteiktu stundu garumā ir vajadzīgs konkrēts gaisa relatīvais mitrums un pilienvēda mitrums uz auglūkoku lapām un augļaižmetņiem. Retinātā vainagā un starp retinātiem augļaižmetņiem gaisa cirkulācija ir krietni labāka nekā sabiezinātā, kā rezultātā pastāv reāla iespēja, ka slimību ierosinātāju infekcijai labvēlīgi apstākļi var tomēr izpalikt. Kāpēc gan šādā veidā arī profilaktiski neparūpēties par slimību ierobežošanu? Ar kaitēkļiem tas ir mazliet citādāk, jo no oliņu stadijas līdz brīdim, kad kaitēklis ir gatavs iekūņoties, tam vajag noteiktas dienas baroties. Ja augļaižmetņi netiek retināti, tad mēs kaitēklim nodrošinām barības bāzi, kas ir ļoti viegli pieejama. Vienas ziedkopas augļaižmetņos kaitēkļi var baroties salīdzinoši ilgi ar minimālu piepūli, jo tie atrodas fiziski cieši blakus. Pavisam cita aina veidojas, ja augļaižmetņi tiek izretināti 10 līdz 20 cm attālumā, tad mazajam kāpuram ceļš līdz nākamajam augļaižmetnim jau kļūst par īstu pārbaudījumu. To var noskalot lietūs lāses, izcepināt saule, tas var aiziet bojā „aiz bada”, to var atrast kāds putns utt. Sevišķi šādam pavērsienam ir nozīme, ja vēlas iegūt salīdzinoši labas kvalitātes augļus tieši bioloģiskajos dārzos.

Galvenie retināšanas paņēmieni

Augļaižmetņu retināšana dažādām augļu koku sugām, šķirnēm atstāj atšķirīgu ietekmi. Visvairāk šis tehniskais paņēmiens ir pētīts tieši ābeļu šķirnēm, pavisam maz ir informācijas par bumbieru, plūmju un saldo ķiršu retināšanu. Pēc tā, kā šo darbu veic, var izšķirt trīs galvenos paņēmienus. Pirmais – augļaižmetņus retina sprīža attālumā, kas ieteicams, ja auglūkokam ir tendence ražot pārbagātīgi, kā arī tieši bioloģiskos dārzos, un iegūstot izcilas kvalitātes un lieluma augļus. Otrais – retināšana, atstājot ziedkopā vienu augļaižmetni. Šis paņēmiens nodrošina salīdzinoši labu līdzsvaru starp iegūstamās ražas kvalitāti un kvantitāti. Savukārt trešais paņēmiens ir izretināt visus augļaiž-

Sāciet ar dažiem zariem, un panākumi iedvesmos lielāka apjoma darbiem!

metņus, kas atrodas zaru apakšpusēs. Tas derēs gadījumos, kad ļoti svarīga ir augļu krāsošanās un vainagi ir salīdzinoši sabiezināti. Tādā veidā tiek nodrošināts, ka visi augļaižmetņi atrodas zaru augšpusē, tā nodrošinot labāku pieeju saulei, kas veidos vislabāko krāsojumu, bet ne izcilāko augļu lielumu.

Retināšanu ir jēga uzsākt tikai pēc jūnijā notikušās dabiskās nobīres, dažkārt tā rodas arī kaitēkļu bojājumu rezultātā, taču ilgāk kavēties gan vairs nedrīkst. Šim pasākumam jāatvēr praktiski mēnesis. Eksistē arī retināšana, ko veic augustā, kas var palīdzēt likvidēt tobrīd jau redzamos mazvērtīgos augļus, taču es neesmu šīs metodes piekritējs sekojošu iemeslu dēļ. Auglūkoks jau daļu savu resursu ir iztērējis nelietderīgi, veidojot arī mazvērtīgus augļus. Otrs ne mazāk būtisks faktors ir tas, ka diemžēl no augļu periodiskas ražošanas nebūsim izvairījušies. Tik un tā nākamajā gadā auglūkoks gandrīz neziedēs. Sevišķi izteikti tas ir liela auguma ābelēm.

Izvēlieties ērtas knaiblītes

Darbam noteikti vajag izvēlēties mazas knaiblītes, kas ir ērtas tātē, ka atspere tās atspiež atpakaļ darba stāvoklī ikreiz pēc augļaižmetņa nokniebšanas. Šķēres var derēt tikai nelielam laika sprīdim, jo katreiz pirms augļaižmetņa nogriešanas tās jāatver ar pirkstu palīdzību. Piedevām maziņas šķēres, ilgstoši strādājot, nospiež pirkstus tik ļoti, ka vakarā tie būs pavisam stīvi. Savukārt ar lielām būs jātērē liels laiks, lai izvēlētos ērtu darba pozīciju, kas ļoti palēninās darba tempu. Pieļaujama arī maza nazīša izmantošana, tikai tad parasti griež, kātiņu atspiežot pret īkšķi, kas ilgākā laika posmā var radīt ādas bojājumus, pat strādājot ar cimdium. Jebkurā gadījumā darba iemaņas veidosies procesā. Tomēr dažus priekšnoteikumus ievērot ir vērts, sākt vajag no koka apakšpusēs. Lai, retinot augļaižmetņus, darbs būtu produktīvāks, izvēlas tādu darba pozīciju starp vainaga zariem, lai, to nemainot, varētu veikt augļaižmetņu retināšanu pēc iespējas vairāk zaros. Tā virzās pa perimetru, un tad darbu turpina, jau pakāpjoties uz nelielām kāpnītēm. Nav jēgas riskēt, šo darbu veicot liela auguma auglūkokos. Tādos ir jēga domāt par vainaga augstuma pazemināšanu, ko jau skatījām iepriekšējos mēnešos un turpināsim vēl.

Noslēgumā par dažiem rezultātiem no Dobeles LVAI. Lielaugļu ābolu šķirnēm ‘Antej’, ‘Sinap Orlovskij’, kam novērojama salīdzinoši liela pašnobīre, retināšana būs pietiekama, ja atstās vienu augļaižmetni ziedkopā. Savukārt šķirne ‘Auksis’ savu īpatnību dēļ ir atsaucīgāka augļaižmetņu izretināšanai zaru apakšpusēs. Šķirnes ‘Orļik’, ‘Ligita’, ‘Zarja Alatau’ retina, atstājot augļaižmetņus sprīža attālumā. Jaunajām šķirnēm ‘Gita’ un ‘Edīte’, lai neveidotos pārāk lieli augļi, retināšana nav nepieciešama. Ja audzējat sev, var jau arī milžus izaudzēt. Savlaicīga ābolu retināšana ir nozīmīgāka bagātīgi ražojošām šķirnēm, savukārt tām, kam ir tendence pašretināties, tam būs mazāka nozīme. Ar pārējām šķirnēm un citām augļu kultūrām atliek tikai eksperimentēt. Sāciet ar dažiem zariem, un panākumi iedvesmos lielāka apjoma darbiem! .

Māris Narvils, LLKC Augkopības nodaļas speciālists dārzkopībā

LOPKOPĪBA

Zālēdāju projekta fermu dienas dalībnieki šī gada jūnijā zemnieku saimniecībā „Kalna Dambrāni”

ZĀLĒDĀJU PROJEKTS SĀK SAVU OTRO SEZONU

Sākusies LLKC Lopkopības kompetenču centra un Lopkopības nodaļas īstenotā Zālēdāju projekta otrā sezona. Pasākums izpelnījies gan speciālistu, gan lopkopju atsaucību. Tā pērn 16 fermu dienu pasākumus kopā apmeklēja 825 dalībnieki, bet šogad jau pirmās divas fermu dienas pulcējušas no 70 līdz 80 interesentu.

Par gūto pieredzi un atziņām turpmākai darbībai stāsta LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja **Anita Siliņa**:

– Šogad turpinām iesākto darbu, jo jau sākotnēji Zālēdāju projekta ierīkoto demonstrējumi tika paredzēti diviem, pat trim un vairākiem gadiem.

Tikai viens no tiem – aītkopībā – bija paredzēts vienai sezonai, un arī secinājām, ka tas jāturpina, jo mūsu klimatiskie apstākļi – pavasaris, kura sākums grūti prognozējams, un īsā vasara neļauj iegūt objektīvus rezultātus. Turklāt šī demonstrējuma gaitu traucēja arī plēsēju uzbrukums aītām.

– **Kādi ir galvenie secinājumi par paveikto?**

– Analizējot gan liellopu gaļas audzēšanas, gan piena lopkopības sektoru, tiešām pārliecinājamies, ka vienā gadā gūtie rezultāti ir subjektīvi un neatpoguļo patieso situāciju. Tas tāpēc, ka visi demonstrējumi notiek ražojošās saimniecībās, un īsajā laika periodā var notikt dažādas izmaiņas: vispirms atšķiras barības bāze – citu gadu barība izaug labāk, citu ne, un tas iespaido saimniecības rādītājus. Taču mums ir svarīgi izmērāmi un sasniedzami rezultāti. Un tie ir, piemēram, dzīvsvara pieaugums, izmaiņas dzīvnieku veselībā, piena izslaukumi u. c. Tikai otro gadu strādājot, varam salīdzināt to, kā mainījusies lopbarības sagatavošana, cik pienīga govys ir pēc gada u. c.

– **Cik veiksmīgi, jūsuprāt, izvēlētas demonstrējumu tēmas?**

– Kopā ar Lopkopības kompetenču centra padomi, konsultantiem un

saimniekiem, esam atzinuši, ka izvēlētas tiešām aktuālas tēmas, – par kurām runā un pie kuru risināšanas jau daudzus gadus strādā speciālisti daudzās Eiropas valstīs. Piemēram, dodoties pieredzes braucienos uz Somiju un Vāciju, pārliecinājamies, ka arī tur cītīgi domā par govju ilgmūžības palielināšanas jautājumu, jo govys izaudzēšana prasa lielus ieguldījumus. Tāpēc mūsu mērķis ir, lai govys spētu atnest veselīgu teļu vēl piektajā, sestajā laktācijā, un turpinātu dot pienu, jo tas samazina piena kilograma pašizmaksu. Jārēķinās, ka govys izaudzēšana saimniekam vispār atmaksājas tikai divās laktācijās, ja piedzimst telītes, vai trīs laktācijās, ja dzimst abu dzimumu teliņi.

Pagājušās sezonas pasākumos par šīs problēmas risināšanu dzirdējām arī skeptiskus saimnieku un saimniecību pārstāvju viedokļus. Šogad saimnieki uz šiem praktiskajiem pētījumiem raugās daudz citādāk, jo kopīgi redzam, ka saimniecībās ir vēl daudz neizmantotu resursu, kurus var likt lietā ganāmpulku efektīvākā apsaimniekošanā, tikai ar nosacījumu, ja saimnieks spēj un vēlas ieklausīties speciālistos un mācīties, kā arī speciālistu padomus pakāpeniski īstenot.

► 9.lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8.lpp.

Saprotam, ka strādājam pareizi izvēlētajā virzienā, nosakot galvenos virzienus lopkopībā – „atslēgas tēmas”: kvalitatīvu zālāju izaudzēšanu, lopbarības, sagatavošanu un izēdināšanu; teliņu, kazlēnu, jēru izaudzēšanu un izaudzēšanas izmaksu noteikšanu jaundzīvniekiem, kā arī dažādu gaļas liellopu šķirņu nobarošanas rādītāju noteikšanu, nobarojot tos dažādās saimniecībās, atšķirīgos un vienādos turēšanas apstākļos u. c.

– **Vai mūsu saimnieki ir atsaucīgi, lai iepazīstinātu ar savu ikdienas darbu?**

– Jā, Zālējādu projektā iesaistītajiem speciālistiem ir paveicies, ka varam sadarboties ar saimniekiem, kuri ir ieinteresēti nozares attīstībā, vēlas ieviest inovācijas un dalās ar savu pieredzi. Turklāt saimniecības veiksmīgi izvēlētas visās lopkopības nozarēs, un tikai vienā demonstrējuma tīkla saimniecībā demonstrējums bija jāpārtrauc, jo SIA „Hereford Agro” mainījās īpašnieks, kas nebija ieinteresēts šādu aktivitāšu veikšanā. Ir vēl daudz citu saimnieku, kuri labprāt iesaistītos projektā, taču LLKC ir noteikti kritēriji, kādiem saimniecībai ir jāatbilst, lai to varētu iekļaut demonstrējumu saimniecību tīklā. Viens no kritērijiem ir reģionālā pārklājuma nosacījums, lai katrā reģionā, katrā nozarē būtu viena saimniecība. Saimniecībai ir jābūt pietiekami lielai, piemēram, piena lopkopībā, lai saimniecībā būtu vaislas ganāmpulks ne mazāks par 100 slaucamajām govīm, no kurām iegūst teļus, lai varētu izveidot vismaz divas teļu demonstrējuma grupas no viena vecuma vienas šķirnes teļiem, kur katrā demonstrējuma grupā būtu vismaz desmit pētiņumam pakļautu teļu.

– **Kāda auditorija lielākoties apmeklē fermu dienas?**

– Patīkami, ka ierodas ļoti daudz jaunu cilvēku, kuri vēlas pārņemt vecāku saimniecības vai tikko sākuši saimniekot. Latvijā jau gadus desmit negatavo vidējā posma lopkopības speciālistus, tāpēc ir ļoti svarīgi kaut kur iegūt nepieciešamās zināšanas. Pirmajā fermu dienu daļā vienmēr stāstām par teorētisko un praktisko pieredzi, demonstrējuma uzdevumiem un nosacījumiem konkrētā saimniecībā. Otrajā daļā dodamies apskatīt fermas

un laukus, skatāmies reālos dzīvnieku audzēšanas apstākļus.

Labā lieta šajos fermu dienu pasākumos ir tā, ka pazūd barjeras starp cilvēkiem – konsultantiem un Latvijas Lauksaimniecības universitātes mācītbspēkiem, dažādu paaudžu saimniekiem. Viņi kļūst atvērtāki, labāk izprot patieso situāciju saimniecībās, nebaidās cits citam jautāt arī „neērtās” lietas, ko nepaveicātu semināros vai citās tikšanās reizēs oficiālākā gaisotnē.

Turklāt interesenti sabrauc no malu malām. Piemēram, ja seminārs notiek Kuldīgas novadā, kā tas bija nesen, varam redzēt ap desmit pārstāvju no Vidzemes, kas ir spēcīgs lopkopības reģions, kā arī Latgales. Tā kā pasākumu sarīkošanu finansē Valsts Lauku tīkls, cilvēkiem par līdzdalību nav jāmaksā, tas ir izdevīgi, un ceļa izdevumus jau lopkopji lielākoties var atļauties, lai gan to rocība ir krietni atšķirīga. Noderīgi, ka izdevies uzaiņināt ārvalstu lektoros, piemēram, no Šveices. Fermu dienām ir arī ievērojama rezonanse, par pasākumiem interesējas mediji, īpaši reģionālie, tajā skaitā novadu televīzijas. Interesanti, ka klausītāju pulkam pievienojas ne tikai studenti, bet arī Lauksaimniecības universitātes mācītbspēki, kuri ir kādā citā nozarē vadošie, bet kādā no projektā apskatāmajām tēmām nejutās tik zinoši. Savukārt LLKC konsultanti šādos pasākumos var redzēt, kā strādā kolēģi cituviet, kā darbojas ar saimniekiem un kā konkrēto problēmu risina reālā saimniecībā. Bieži ierodas arī aktīvāko ar lauksaimniecību saistīto sabiedrisko organizāciju pārstāvji – no Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes, Zemnieku saeimas, Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas, Latvijas Liellopu gaļas audzētāju asociācijas. Prieks, ka pasākumus apmeklē aizvien vairāk studentu.

Tāpēc jūtam, ka mūsu darbs ir vajadzīgs. Projekts attīstās, un ir viena no nedaudzajām iespējām Latvijā apgūt zināšanas lopkopībā, apvienojot zinātnieku atzinumus, konsultantu un saimnieku pieredzi, kas ir ļoti nepieciešami. Mācāmies arī paši, Zālējādu projektu īstenojot, tas ir nemitīgs komandas darbs, par ko paldies visiem tajā iesaistītajiem! ■

Dace Millere,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

ATKĀRTOTI AICINĀM IEVĒROT VISUS NOTEIKTOS BIODROŠĪBAS PASĀKUMUS

Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) jūnijā konstatējis pirmo mājas cūku saslimšanu ar Āfrikas cūku mēri (ĀCM) Daugavpils novada Dubnas pagastā 18 piemājas saimniecības novietnē esošajām cūkām. Iespējamais inficēšanās cēlonis piemājas saimniecībā esošo mājas cūku saslimšanai ir svaigi pļautas zāles izbarošana. Tāpēc atgādinām par visiem nepieciešamajiem biodrošības pasākumiem.

Veicot pārbaudes dzīvnieku novietnēs, PVD inspektori pārliecinās, ka dažādos valsts reģionos ir atšķirīga attieksme pret biodrošības pasākumu ievērošanu, kā arī joprojām ir piemājas saimniecības, kurās dzīvnieki nav reģistrēti Lauksaimniecības datu centrā (LDC). Šī gada piecos mēnešos PVD inspektori ir pārbaudījuši 2300 cūku novietnes, no tām 394 novietnēs konstatēts, ka tiek turētas neregistrētas cūkas.

No pārbaudītajām novietnēm biodrošības pasākumi tiek ievēroti 74% gadījumu, bet 26% – konstatētas neatbilstības. Latgales un Vidzemes reģionos, kur lauku iedzīvotāji piedzīvoja rūgtu pieredzi ar ĀCM uzliesmojumiem, biodrošību ievēro 86% no pārbaudītajām novietnēm, bet 14% gadījumu ir konstatētas neatbilstības.

Savukārt Latvijas reģionā, kur šī slimība nav tikusi konstatēta – Zemgales un Kurzemes pusē, biodrošību ievēro tikai 22% no pārbaudīto novietņu skaita, 78% gadījumos ir konstatētas neatbilstības. Jāatzīmē, ka biodrošības pasākumus šajā reģionā ir ieviesuši un ievēro visās lielākajās cūku novietnēs, bet ļoti vieglprātīgi ir tie, kuri cūkas audzē savam patēriņam, un nelielās fermas.

PVD sadarbībā ar LDC uzrauga cūku pārvietošanas datus un konstatē cūku pārvietošanas gadījumus no slimības skartajām zonām uz brīvajām zonām.

▶ 10.lpp.

◀ 9.lpp.

Nesniedzot datus, cūku turētāji savu novietni, savu pagastu un pat savu novadu pakļauj riskam ievazāt slimību.

PVD aicina: iegādājoties sivēnus, noskaidrojiet, kurā slimības zonā atrodas pārdevēja novietne. Informācija pieejama PVD mājas lapā interaktīvajā kartē.

Tāpat arī ĀCM konstatēto gadījumu skaits vasaras sākumā, salīdzinot ar ziemas periodu, pieaug un līdz 12. jūnijam ĀCM vīruss konstatēts 262 meža cūkām 17 novadu 40 pagastos. No 8. jūnija līdz 12. jūnijam ĀCM konstatēts 15 meža cūkām.

Iepriekšējo reizi ĀCM vīruss mājas cūkām tika konstatēts 2014. gadā, un no 26. jūnija līdz 17. septembrim 3 novadu 10 pagastu 31 saimniecībā un 1 cūku novietnē tika konstatēti 72 ĀCM gadījumi mājas cūkām, kopumā iznīcinātas 574 mājas cūkas.

PVD aicina ievērot visus noteiktos biodrošības pasākumus un atkārtoti atgādina:

- Novietne un cūkas jāreģistrē LDC un regulāri jāatjauno informācija par novietnē turēto cūku skaitu!

- Cūkas nedrīkst turēt āra aplokos, jānovērš to kontakts ar savvaļas un klaiņojošiem dzīvniekiem.

- Nelietojiet pakaišus, ja pastāv aizdomas, ka tiem varētu būt piekļuvis savvaļas dzīvnieki, tai skaitā mežacūkas!

- Cūkām nedrīkst izbarot zaļbarību, arī pagalmos pļauto zāli, termiski neapstrādātus kartupeļus, sevišķi, ja cūku novietne atrodas tuvu mežam. Tā kā piemājas saimniecībās cūku piebarošana ar svaigu zāli laika gaitā izveidojusies par tradīciju, situācijā, kad pieaug ĀCM gadījumu skaits meža cūkām, tas rada inficēšanās draudus mājas cūkām.

- Kopjot dzīvniekus, jāizmanto tikai šim darbam paredzēts apģērbs un apavi, kuri netiek valkāti ārpus novietnes.

- Pie ieejas novietnē ir jānodrošina apavu dezinfekcija, kā arī novietnē jāveic regulāri tīrīšanas un dezinfekcijas pasākumi.

Dzīvnieku, sevišķi mājas cūku turētājus, aicinām sekot cūku veselības stāvoklim un, ja cūkas izskatās neveselas, nekavējoties izsaukt vete-

Foto: Dainis Arbidāns

SAIMNIEKIEM JĀBŪT VĒRĪGIEM UN ATBILDĪGIEM

Situāciju komentē LLKC Lopkopības nodaļas konsultants–eksperts veterinārmedicinā **Dainis Arbidāns**:

Slimību izraisītāji vīrusi dabā tā vienkārši nepazūd, tie turpina cirkulēt, pat ja slimība šķiet apkarota. Patlaban atklātais mājas cūku saslimšanas gadījums ar ĀCM pēc mazāk nekā gada kopš izsludinātās epidēmijas ir nopietns signāls cūku audzētājiem visā Latvijā, jo vīrusu pārnesē dabā vasaras periodā notiek straujāk. Iespējamie pārneses veidi ir pastiprināta meža cūku migrācija un cilvēciskais faktors, kā arī kukaiņi asinssūcēji. Cilvēki bieži vien neaizdomājas par vīrusu izplatīšanās bīstamību, apmeklējot daudz un dažādas vietas, un pārneses ātrums var būt tik liels, kā pārvietojas cilvēks: ja kājām, tie būs apmēram pieci kilometri stundā, ar velosipēdu – 20 km stundā, ar automašīnu – ap 100 km stundā. Es uzskatu, ka lielākais risks ĀCM izplatībai var rasties jūlijā un augustā, kad notiek aktīva sēņošana un ogošana. LLKC aicina iedzīvotājus būt vērīgiem un ziņot PVD reģionālajām nodaļām par atrastajām beigtajām mežacūkām mežos un apkārtnē. Otrkārt, noteikti jāievēro PVD izstrādātie un ieteiktie biodrošības noteikumi, kā arī nevajadzētu apmeklēt ĀCM skartās teritorijas. Saimniekiem, kuri audzē cūkas, ir jābūt atbildīgiem par biodrošības noteikumu ievērošanu. Būtu ieteicams izvairīties no viesu uzņemšanas cūku novietnēs, kā arī jāseko līdzi aktuālajai informācijai par šo jautājumu PVD un LLKC mājaslapās un plašsaziņas līdzekļos.

rinārārstu. Atgādinām, ka bioloģiskā drošība ir pasākumu komplekss, kuru ievērojot, dzīvnieku turētājs var pasargāt savus dzīvniekus no saslimšanas ar infekcijas slimībām un maksimāli samazināt infekcijas slimību izplatīšanos apkārtējā terito-

rijā. Par biodrošības pasākumu ieviešanu un izpildi novietnēs, kurās tur un audzē cūku sugas dzīvniekus, tajā skaitā dezinfekcijas līdzekļu iegādi, atbildīgs ir dzīvnieku īpašnieks vai turētājs. ■

PVD informācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES
GAITEŅOS

ES REGULĒJUMS DZĪVNIEKU SLIMĪBU IEROBEŽOŠANAI – VIENĀ DOKUMENTĀ!

Eiropas Parlaments jūnija sākumā neformālās sarunās ar Eiropas Komisiju (EK) un Padomi vienojās par vienotu pieeju dzīvnieku infekcijas slimību regulējumam, kas racionalizēs un vienkāršos pašlaik spēkā esošos tiesību aktus, no kuriem daži pieņemti jau tālajā 1964. gadā.

Priekšlikumā iekļautie pasākumi un prasības ļaus efektīvāk cīnīties pret bīstamām dzīvnieku slimībām, tādām kā mutes un nagu sērga, zilās mēles slimība, putnu gripa u. c. Priekšlikuma mērķi ir vienkāršot tiesisko regulējumu, kura pamatā ir laba pārvaldība un kurš atbilst starptautiskiem (piem., OIE) standartiem. Dokumentā galvenā uzmanība ir pievērsta ilgtermiņa profilakses pasākumiem, un tajā tiek noteikta sadarbība ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām.

Eiropas Savienībā ir 13,7 miljoni dzīvnieku saimniecību, un lopkopība ienes 156 miljonus eiro gadā. Lai ierobežotu pārnēsājamo slimību izplatību dzīvnieku starpā un novērstu potenciālos draudus cilvēkiem, Eiropas Parlaments (EP), EK un Eiropas Padome ir vienojušies par efektīviem pasākumiem, kas apkopoti vienā tiesību aktā.

EP deputāte Marita Paulsena (Zviedrija), kas Parlamenta vārdā vadīja sarunas, uzsvēra, ka „svarīgākais princips ir novērst, nevis ārstēt”. Savā runā viņa atzinīgi norādīja uz to, ka

Veselības un pārtikas nekaitīguma komisārs Vītenis Andriukaitis (no kreisās), EP deputāte Marita Paulsena un Latvijas pastāvīgās pārstāves Eiropas Savienībā vietnieks Juris Štālmeistars noslēdz neformālu vienošanos par dzīvnieku veselības regulu

jaunajā priekšlikumā galvenā loma atvēlēta piesardzības pasākumiem: „Tas ietver jautājumus par bioloģisko daudzveidību, labu lopkopības praksi, pārtiku, tehnoloģijām un medikamentu izmantošanu. Ir svarīgi strādāt ar šiem jautājumiem, jo 70% infekcijas slimību ir kopējas dzīvniekiem un cilvēkiem”.

„Šis ir ļoti labs Eiropas līmeņa tiesību akta piemērs,” uzskata M. Paulsena. „Pilsoņi, kas strādā ar dzīvniekiem, neskatoties uz to, vai tie ir lopkopji, veterinārārsti vai lopkautuvju darbinieki, varēs lasīt šo li-

kumu, jo tas ir skaidrs un saprotams.” Viņa norāda, ka šie noteikumi attieksies ne tikai uz lopkopjiem, bet arī uz mājdzīvnieku īpašniekiem: „Princips ir viens, neskatoties uz to, vai rūpējaties par suni, kaķi vai 3000 cūkām”.

Tekstam, par kuru vienojušās iestādes, vēl jāsaņem oficiāls Parlamenta Lauksaimniecības komitejas un tad visa Parlamenta apstiprinājums.

Plašāka informācija: <http://www.europarl.europa.eu/>

Sagatavoja Ilze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

APKOPOS PLAŠĀKU INFORMĀCIJU PAR BITĒM BĪSTAMIEM PESTICĪDIEM

Eiropas Pārtikas drošības institūcija (EFSA) Eiropas Savienībai lūgusi sniegt plašākus datus par trim bitēm bīstamiem pesticīdiem. Reaģējot uz šo lūgumu, Eiropas Komisija (EK) paziņojusi, ka nākamo divu gadu laikā varētu uzsākt jaunu zinātniskās informācijas pārskatīšanu.

EFSA vērsusies pie nacionālajiem uzņēmumiem, pētniecības iestādēm un citām ieinteresētajām kompānijām sniegt informāciju, kas attiecas uz risku izvērtēšanu bitēm, izmantojot trīs neotikotinoīdu pesticīdus sēklu apstrādei un granulām. Aicinājums sniegt datus

atbilst Eiropas Komisijas 2013. gadā pieņemtajam lēmumam, kas vērsts uz klotianidīna, tiametoksama un imidakloprīda izmantošanas ierobežošanu, piemēram, sēklu vai augsnes apstrādē, kā arī kultūraugiem un labībai pirms ziedēšanas, kuri bitēm šķiet pievilcīgi. Kā izņēmums ir ziemāju graudaugi.

Visas ieinteresētās personas aicinātas sniegt informāciju par to, kādu ietekmi uz medus bitēm, kāmēm un vienuļajām bitēm atstāj šo trīs vielu izmantošana. Informācijā var iekļaut: Jebkāda veida literatūras datus, tai skaitā arī no citām pētnieciskajām darbībām;

Pētījumu ziņojumus, piemēram,

no akūtiem laboratoriskiem pētījumiem, hroniskās toksicitātes un lauka pētījumiem;

Valsts novērtējumus un/vai monitoringa datus.

Informācija jāiesūta līdz 2015. gada 30. septembrim. Pēc datu saņemšanas EK sniegs pilnvaru EFSA pārskatīt materiālus un piedāvāt secinājumus atjauninātiem riska novērtējumiem.

Pašlaik Eiropas Pārtikas drošības institūcija novērtē, kādu risku bitēm rada klotianidīna, tiametoksama un imidakloprīda izmantošana lapotnēm. Secinājumi tiks publicēti jūlija beigās.

Sagatavoja Liega Ozola, LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

BRISELES GAITEŅOS

ES LIKUMU IEVĒROŠANA AUDZĒ RAŽOŠANAS IZMAKSAS

Ražošanas izmaksas, kas rodas, ievērojot ES likumdošanu vides, dzīvnieku labturības un pārtikas drošības jomā, vislielākās ir lopkopības sektorā, tas secināts COPA–COGECA un EK darba grupā „Tiešmaksājumi un zaļināšana”, kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās biedrības „Zemnieku saeima” pārstāve Maija Dzelzkalēja.

Darba grupā izskatīts EK pētījums, kas parāda ES lauksaimniecības sektoru konkurētspēju (vai nespēju konkurēt) globālajos tirgos.

Salīdzinātas sekojošas valstis un sektori:

1) Piena lopkopībā salīdzinātas izmaksas Somijā, Vācijā, Īrijā, Polijā, Nīderlandē, Argentīnā un Jaunzēlandē. Izmaksu sadārdzinājums, ieviešot visas likumdošanas prasības, ES ir vidēji 1–1,5%, izņemot Nīderlandi, kur tās veido 3%, un Poliju, kur izmaksas ir zem 1%. Ārpus ES izmaksas, kas saistītas ar likumdošanas ieviešanu, ir starp 0,5% un 1%. Ražošanas izmaksas uz 100 kg piena ir 26 eiro Īrijā un 70 eiro Somijā. Jaunzēlandē – 20 līdz 23 eiro uz 100 kg.

2) Liellopu sektorā salīdzinātas izmaksas Francijā, Itālijā, Apvienotajā Karalistē, Argentīnā un Brazīlijā. Likumdošanas radītais ražošanas sadārdzinājums ir vidēji 0,5–3%. Itālijā tās ir vislielākās, Francijā un Apvienotajā

Karalistē – zem 1,2%. Ražošanas izmaksu atšķirības starp ES un trešajām valstīm ir ļoti lielas – 600 eiro uz 100 kg Apvienotajā Karalistē un 200 eiro uz 100 kg trešajās valstīs.

3) Cūkgaļas sektorā salīdzinātas izmaksas Dānijā, Vācijā, Polijā, Nīderlandē, Brazīlijā un ASV. Dānijā un Nīderlandē ES likumdošanas ieviešanas izmaksas ir 3–4%, Polijā 8% un Vācijā 9%. Brazīlijas fermās – 3%. Ražošanas izmaksas ES ir 130–140 eiro/100 kg, Brazīlijā un ASV ražošanas izmaksas 100–120 eiro/100 kg.

4) Broileru gaļas sektorā salīdzinātas izmaksas Francijā, Vācijā, Itālijā, Brazīlijā un Taizemē. ES likumdošanas radītais izmaksas ir no 1,4% Vācijā līdz 5,5% Itālijā.

Ārpus ES – ap

3%. Ražošanas izmaksas Francijā ir ap 84 eiro/100 kg, 98 eiro/100 kg Itālijā. Brazīlijā – tikai 60 eiro/100 kg

5) Kviešu audzēšanā salīdzinātas izmaksas Dānijā, Vācijā, Ungārijā, Apvienotajā Karalistē, Kanādā un Ukrainā. Ražošanas izmaksas ES variē starp 150 un 200 eiro uz tonnu. Prasību ieviešana izmaksās 2–3,4%, ārpus ES ap 1%.

6) Ābolu audzēšanā salīdzinātas likumdošanas radītais izmaksas Vācijā, Itālijā, Čīlē un Dienvidāfrikā. Sadārdzinājums ES ir vidēji 2–3%. Ražošanas izmaksas ES ir starp 380 un 520 eiro/t, Čīlē un Dienvidāfrikā – 130–220 eiro/t.

Pētījumā secināts, ka ES likumdošanas radītais izmaksas ES valstīs ir atšķirīgas, jo atšķirīgas ir ieviešanas procedūras, taču ir skaidrs, ka tās būtiski ietekmē gala produkcijas pašizmaksu. Politiskie lēmumi visvairāk ietekmē cūkkoķu un broileru saimniecības. Izmaksas, kas

LIELLOPU SEKTORĀ – STABILITĀTE

Situācija liellopu gaļas tirgū ir relatīvi stabila, šāds secinājums izskanējis COPA–COGECA darba grupā „Liellopu un teļa gaļa”, kurā kā eksperts no Latvijas piedalījās Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas pārstāvis Dainis Rungulis.

Eksperts norāda, ka Eiropas Komisija (EK) ir sagatavojusi ziņojumu par situāciju liellopu gaļas sektorā, kurā redzams, ka tajā nav notikušas milzīgas izmaiņas un situācija ir relatīvi stabila. ES 28 valstu liellopu sektorā (kopā piena un gaļas)

ir 2,5 miljoni saimniecību, kas ražo 7,5 miljonus tonnu gaļas kautsvārā, un tas ir trešais lielākais liellopu gaļas ražošanas apjoms pasaulē. Nozare ir salīdzinoši sadrumstalota, ar ļoti dažādām ražošanas formām, zemiem ienākumiem un augstām ražošanas izmaksām, tāpēc Kopējas lauksaimniecības politikas (KLP) atbalstam nozarē ir un būs milzīga nozīme. Aptuveni 40% no Eiropas liellopu gaļas apjoma nāk no zīdītājgovju ganāmpulkiem, un liellopu gaļas ražošanas apjomus būtiski ietekmē tā politika, kas tiek veikta piena nozarē un nav vēl pašlaik ap-

zināta ietekme, kas būs vērojama nozarē pēc piena kvotu atcelšanas. Liellopu gaļas sektorā trūkst ticamas un pārskatāmas informācijas bāzes, tāpēc svarīgi pilnveidot liellopu liemeņu klasifikācijas sistēmu, kas kalpotu par informācijas avotu un būtu vienota visā ES. Būtiska nozīme liellopu gaļas sektorā saglabāsies arī tādiem jautājumiem kā KLP, liellopu elektroniskā apzīmēšana, dzīvnieku veselība arī kontekstā ar sabiedrības veselību, iekšējā un ārējā tirdzniecība, klimata pārmaiņas. **IT**

Pēc COPA–COGECA ekspertu atskaitēm sagatavoja **Iveta Tomsone**

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

saistītas ar likumdošanas ieviešanu, ir 5–10%. Piena lopkopībā un liellopu sektorā sadārdzinājums ir 2–3%, augkopībā – 1–3,5%. Pētījumā nav analizēts, kāds sabiedrībai kopumā ir ieguvums no ES vides, dzīvnieku labturības un pārtikas drošības likumdošanas ieviešanas. Kopā tās radītās izmaksas nav ļoti augstas, vidēji sadārdzinājums ir ap 10%. Lielāka ietekme uz konkurētspēju ir produktivitātei un ieguldījumu izmaksām! Lopkopībā izmaksas, kas saistītas ar dzīvnieku labturību, pārtikas drošību un dzīvnieku veselību, ir lielākas kā augkopībā. Vides likumdošana un dzīvnieku labturības prasības ietekmē galvenokārt kapitāla izmaksas, jo parasti ir saistītas ar izmaiņām ražošanas sistēmā. Pārtikas drošība un dzīvnieku veselība galvenokārt ietekmē saimniecību struktūru un darbaspēka izmaksas. ■

COPA-COGECA RĪGĀ SPRIEŽ PAR PIENU UN BIOLOĢISKO LAUKSAIMNIECĪBU

Piena nozares smagā situācija, iespējamie risinājumi un bioloģiskās lauksaimniecības sektora turpmākā attīstība tika apspriesta jūnijā Rīgā notikušajā COPA-COGECA Prezidija sēdē, uz kuru bija ieradušies vairāk nekā 100 lauksaimnieki no visas ES.

Tiekoties ar lauksaimniekiem, Ministru prezidente Laimdota Straujuma aicināja COPA-COGECA lauksaimniekus sniegt priekšlikumus par situācijas uzlabošanu ES lauksaimniecībā. Ministru prezidente norādīja, ka šobrīd Eiropā no visiem normatīvajiem aktiem aptuveni 50% ir tieši lauksaimniecības nozarē, tādēļ viņa aicināja dot uzdevumu zinātniekiem izstrādāt priekšlikumus birokrātijas mazināšanai. Tas palīdzētu taupīt izmaksas un veicinātu Eiropas lauksaimnieku konkurētspēju, jo „tikai business var apstādināt birokrātijas sniega bumbu”.

COPA prezidents Alberts Jans Māts norādīja, ka piensaimniekiem šobrīd visā ES, bet jo īpaši Baltijā un Somijā, ir ļoti smaga situācija. Viņš norādīja, ka sektors piena kvotu pārsniegšanas dēļ varētu zaudēt pat 600–700 miljonus eiro, taču šai naudai jau tuvākajā laikā tajā būtu jāatgriežas. A. J. Māts: „Tās var būt investīcijas, atbalsta mazāk labvēlīgajiem apvidiem veicināšana (ieskaitot ārējo) un kvalitātes shēmas. Ilgtermiņā cīņa ar milzīgo nestabilitāti paliek galvenais izaicinājums piensaimniekiem, ar kuru viņi saskarsies

nākotnē. Šodien vienīgais instruments lauksaimnieku ienākumu aizsardzībā paliek drošības tīkls. Lai attīstītu dinamisku piena nozari, nepieciešams radīt instrumentus, kuri ir vienlaikus elastīgi un efektīvi. Neapšaubāmi, eksports būs galvenais ES piena sektora virzītājspēks, un šajā situācijā esam labā pozīcijā, arī brīvās tirdzniecības līguma kontekstā. Lai iespējas tiktu pilnībā izmantotas, eksportam ir jāiet roku rokā ar veicināšanas kampaņām”.

COGECA prezidents Kristians Pēzs uzsvēra, ka tieši piena kooperatīvi ir tie, kas var stiprināt ražotāju pozīcijas tirgū: „Pēckvotu laikmetā ir svarīgāk nekā jebkad agrāk ražotājiem apvienoties kooperatīvos, lai uzlabotu savas pozīcijas tirgū, ļautu saņemt labāku cenu par pienu”.

A. J. Māts: „Es novērtēju Latvijas bioloģiskās ražošanas attīstību, taču joprojām trūkst datu par Eiropas līmeņa bioloģisko lauksaimniecību un tirgus attīstību. Esmu gandarīts, ka dalībvalstis lēmušas par atbalsta mehānismiem bioloģiskajai lauksaimniecībai kā daļu no lauku attīstības programmām. Dalībvalstu apņemšanās ir priekšnoteikums sektora turpmākajai attīstībai. Esmu arī gandarīts par Latvijas prezidentūras paveikto, lai EK pārskatītu ES bioloģiskās lauksaimniecības likumdošanu. Jaunajiem likumiem jāļauj 250 000 bioloģiskajiem lauksaimniekiem nopelnīt iztikai ar savu nodarbošanos un arī iesaistīt nozarē jaunus zemniekus, vienlaikus nodrošinot arī patērētāju uzticību un pārlicību. Mums nepieciešama likumu evolūcija nevis revolūcija”.

COPA-COGECA Prezidija sanāksmi Rīgā rīkoja visas piecas dalīborganizācijas: Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija (LLKA), Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome (LOSP), biedrība „Zemnieku saeima” (ZSA), Latvijas Zemnieku federācija (LZF) un Latvijas Statūtsabiedrību asociācija (LSA) sadarbībā ar Valsts Lauku tīklu un Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru. ■

Sabine Puķe,

Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas sabiedrisko attiecību konsultante

copa * **cogeca**

european farmers

european agri-cooperatives

COPA-COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimnieku organizācija ES dalībvalstu lauksaimnieku pārstāvjiem komunikācijā ar lauksaimniecības politikas veidotāju EK un citām starptautiskām institūcijām. **COPA** dibināta 1958. gadā, **COGECA** dibināta 1959. gadā, un no 1962. gada abas organizācijas strādā apvienoti.

COPA ir pārstāvētas 60 ES dalībvalstu lauksaimnieku NVO un 36 partnerorganizācijas no Eiropas valstīm – Islandes, Norvēģijas, Šveices.

COGECA pārstāv 38 lauksaimnieku nevalstiskās kooperatīvu organizācijas no ES dalībvalstīm un partnerorganizācijas no Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm.

COPA-COGECA biedru organizāciju intereses tiek aizstāvētas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2015. GADA AUGUSTĀ

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskati.
Iesniegumu un atskatu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

		Terminis	Jūlijs												Augusts					Septembris							
			1	5	6	15	18	19	20	22	23	25	30	31	1	4	14	15	19	20	22	23	25	31	1	3	15
Pārejas posma valsts atbalsts (PPVA)		PPVA par ziditājgovīm																									
		PPVA par aitū matēm																									
Tirgus pasākumi		Īpašs atbalsts biškopitbai																									
Valsts atbalsts		Atbalsts apdrošināšanas polisi iegādes izdevumu segšanai (par 2014.gada polisēm)																									
Lauku attīstības programma		Atbalsts ieguldījumiem pārtīrdē																									
		Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mezsaimniecības infrastruktūras attīstībā																									
		Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu) - mežsīrdē pakalpojumu sniedzējiem																									
		Kompensācijas zvejas kuģu apkalpes locekļiem (zvejniekiem) pēc pilnīgas zvejas darbību pārtraukšanas																									
Eiropas Jūrlietu un Zivsaimniecības fonda atbalsta pasākumi		PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																									
		Mikrouzņēmumu nodoklis pārsīats																									
Grāmatvedība un nodokļi		Darījumu kvītis																									
		Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																									
		Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																									
		Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																									

MĀJRAŽOŠANA

ĪPAŠĀS UN GARDĀS „BIEZPIENA BUMBELES”

Inga Dobuma no Saldus novada Ezeres pagasta ir sava pagasta entuziaste, darbojas biedrībā, lai attīstītu un rastu jaunas iespējas pierobežā dzīvojošajiem. Bet šī gada aprīlī viņa reģistrējusies arī kā saimnieciskā darba veicēja, piedāvājot dažādos izbraukuma tirdzniecības pasākumos pēc pašas receptūras un īpašas tehnoloģijas gatavotās „Biezpiena bumbes”.

Kolēģi LLKC Saldus nodaļā zina stāstīt, ka Ingai vienmēr patīcis iepriecināt ģimeni ar gardiem našķiem gan svētkos, gan ikdienā. Tā arī radusies ideja meklēt savu īpašo un unikālo produktu, ko piedāvāt arī citiem. Prātā tika pārcilāts labākais no ģimenes pavārgrāmatām, līdz Inga apstājās pie savas vecmāmiņas gatavotajām biezpiena bumbiņām, kas atsauc atmiņā bērnības garšu.

Senā recepte jaunā izpildījumā

Par „bumbelu” gatavošanu Inga Dobuma stāsta: „Protams, ieviesu savas izmaiņas senajā receptē. Taču tas, kas padara manas „bumbes” unikālas, ir pats ražošanas process. Mīkla tiek gatavota svaiga katrai tirdzniecības reizei, bet tā par „bumbelēm” top pircēju acu priekšā, – svaigas katru minūti! No sākotnējām iestrādēm meistari izgatavoja speciālu iekārtu, kas no mīklas masas izspiež mazas piciņas, kuras krīt eļļā un top brūngani zeltainas. Iekārtu izgatavojām liela pieprasījuma, ar mērķi, lai mēs spētu apkalpot pēc iespējas vairāk cilvēku, bet diemžēl pasākumos, kuros lielākoties šobrīd piedalāmies, nav tik daudz ēdāju, tāpēc drīzumā varbūt jādomā par mazāku cepamo mašīnu.”

► 15. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 14. lpp.

Gatavojot „bumbes”, tiek izmantots biezpiens („Baltais” no „Tukuma piena”), milti (no „Dobeles dzirnavnieka”), olas (no „Balticovo”), cepamais pulveris, vaniļa, kanēlis, eļļa, ūdens un pūdercukurs. Izejvielas Inga iegādājas lielā pārtikas vairumtirdzniecības bāzē, kur visi produkti ir droši un sertificēti, tiek ievērots derīguma termiņš.

Tikai tiešā tirdzniecība pasākumos

Vaicāta par tirdzniecības iespējām, Inga saka: „Nodarbojos tikai ar tiešo tirdzniecību, un vasaras sezonā katru nedēļas nogali ir kāds pasākums. Patiecinātie šogad bija Jelgavas pilsētas svētki, kuros, neskatoties uz visai nepateicīgo ierādīto tirdzniecības vietu nomalē, guvām labus rezultātus. Skatīdams balsi aicināju nogaršot „bumbes”, un cilvēki nāca, un pārdevām visu, kas bija sagatavots. Man ir trīs veidu iepakojumi: mazais trauciņš ar 15 līdz 20 „bumbelēm”, vidējais – ar 30 līdz 35 un lielais ar 45 līdz 50. Līdz ar to cilvēki var izvēlēties, un parasti notiek tā, ka pasākuma sākumā viņi paņem mazo trauciņu, bet mājupeļā – vēl lielāko toverīti. Cilvēkiem garšo, bet viņi vispirms par to jāpārliecina. Tāpēc man vienmēr ir trauciņš degustācijai, jo šis ir jauns produkts. Domāju, ka ar laiku pircēji jau zinās, ko iegādāties, un nebūs tik daudz izejvielu „jānoraksta zaudējumus” jeb pašreklāmā.”

Lielajos pasākumos pārāk dārgas tirdzniecības vietas

Runājam par to, kā patiesībā – nevis vārdos, bet darbos – tiek atbalstīti pašmāju mazie ražotāji. Ja novadu svētki un vietējie tirdziņi „ir paceļami”, jo tirdzniecības vietas tajos maksā no 5 līdz 30 eiro, tad pasākumos Rīgā, kur arī būtu vēlme dažkārt piedalīties, lai pārbaudītu savas produkcijas noieta iespējas un krātu pieredzi, situācija ir pavisam citāda, ar nožēlu atzīst Inga: „Katru reizi, dodoties izbraukuma tirdzniecībā uz citu vietu, arī mācos. Bet mazajiem ražotājiem, kuri cīnās par izdzīvošanu, tiek piedāvātas neadekvāti augstas cenas par tirdzniecības vietu. Tāpēc lieliski, ka izveidojusies sadarbība ar firmu „GB Servis” un Uldi Zvirgzdiņu, kuram ir burgernīcas Saldū un Rīgā, un veiksmīgi at-

„Bumbes” tirgū ienākušas strauji, bet eleganti

tīstās jaunā konditoreja „Beze” Rīgas centrā. Kopā apvienojoties, varam piedalīties lielajos pasākumos.”

Laika un enerģijas pietiek vienam produktam

Vaicāta, vai ražo vēl kādu citu produkcijas veidu, Inga stāsta, ka tiek gatavotas arī vafeles, taču nelielos apjomos, jo darbs ir pārāk laikietilpīgs, lai tikai pašas spēkiem, nedaudz piepalīdzot vīram, varētu ražot vairākus produktus.

Inga: „Pašreizējais darbošanās veids prasa milzu daudz enerģijas – lielu laiku paņem informācijas meklēšana par pasākumiem, tad seko piedāvājuma izsūtīšana, saskaņošana. Pēc mīklas gatavošanas agri no rīta jāizbrauc uz tirgošanās vietām, lai uzstādītu telti un iekārtu un lai pirmie pircēji jau pēc smaržas atnāktu līdz mums.”

„Bumbes” tirgū ienākušas strauji, bet eleganti. Ir savs logo, ko pēc Ingas skicēm iedzīvinājis kāds jauns mākslinieks. Zīmols redzams gan uz tirdzniecības telts, gan iepakojuma, gan saimnieces priekšauta u. c. Arī tas piesaista pircēju un rada uzticību,

ka precī piedāvā uzņēmējs, kurš rūpējas par sava produkta atpazīstamību, tātad strādā nopietni.

Runājot par ērto iepakojumu, to nav bijis grūti sameklēt, taču diemžēl labākais piedāvājums atrasts Lietuvā. Tagad jāgādā jauna partija ar plastmasas turziņām, taču saimniecei, aktīvi strādājot, nav laika braukt uz Rīgu, apstāigāt neskaitāmas vairumtirdzniecības bāzes. Bet visuvarenais internets tomēr te neder, jo trauciņš jāpaņem rokās, jāsaņem, cik tas būs piemērots produkcijai un cik ērts – pircējiem.

„Šī vasara būs pārbaudījums,” piebilst saimniece. „Man ir arī sava nākotnes vīzija. Ja valsts vairāk atbalstītu mazos uzņēmumus, es labprāt izveidotu kompaktākas izbraukuma tirdzniecības iekārtas un dotu iespēju citiem cilvēkiem piepelnīties pēc „franšīzes” principa, kad arī citi izmantotu zīmolu „Biezpiena bumbes” un veidotos plašāks tirdzniecības tīkls.”

Rosina arī sadarbība ar LLKC

Stāsta Kristiāna Rožuleja, LLKC Saldus nodaļas uzņēmējdarbības konsultante: „Ingai ar LLKC Saldus nodaļu sadarbība veidojās, kad tika apzināti visi aktīvie novada iedzīvotāji, kuri saimnieko un ražo savās mājās. Inga uzreiz piesaistīja uzmanību ar savu neizsīkstošo smaidu un optimismu. Viņa aktīvi apmeklēja dažādus seminārus, kurus organizē Saldus nodaļa. Martā, kad pēc LLKC Saldus nodaļas ierosinājuma tika dibināta biedrība „Saldus un Brocēni RažoJums”, Inga bija viena no dibinātājiem un tika ievēlēta arī par valdes locekli. Vērojot viņas darbību, kārtējo reizi jāatzīst – Latviju veido cilvēki, kuri šeit dzīvo. Aizrautīgi stāstot par savu produkciju, Inga atzīst, ka ar „Biezpiena bumbelēm” mūsu bērniem tiek dota iespēja radīt savu bērniības garšu no Latvijas produktiem.”

Biedrība „Saldus un Brocēni RažoJums” attīstās

Pirmais biedrības „Saldus un Brocēni RažoJums” pasākums, kurā tika startēts jau ar jauno logo, bija tirdziņš maijā „Ražo Saldū”. Tagad biedrība piedalījās LLKC Saldus nodaļas sadarbībā ap pašvaldību un atbalstītājiem rīkotajā Jāņu ielīgošanas tirdziņā 22. jūnijā „RažoJums...nāc pie mums!”, kurā, protams, darbojās arī Inga.

▶ 16. lpp.

Inga Dobuma
piedāvā sen zināmu,
bet jaunā veidā
gatavotu produktu –
„Biežpiena bumbes”

Foto: no personīgā arhīva

◀ 15. lpp.

Viņa vērtē: „Tirdziņš bija ļoti labi apmeklēts un, ja izdosies iedibināto tradīciju saglabāt, tas būs labs sākums tālākai attīstībai.”

Tirdziņš ar plašu izklaides programmu tika aizvadīts lieliskā gaisotnē. Dalībnieki bija ļoti dažādi – gan amatnieki, gan mājražotāji un amatnieki. Pēc pasākuma biedrības aktīvākie dalībnieki atzina, ka tik lielu apmeklētību pat nebija cerējuši un pirmo plašāko „atradīšanos” sabiedrībā izturējuši godam. Iedzīvotājiem interesē vietējie ražojumi, un tas viss kopā deva pārliecību, ka iesāktais jāturpina un jāvirzās un lielo mērķi – biedrības veikaliņa atvēršanu. Tā stāsta Kristiāna Rožuleja un ir gandarīta, ka ideja, uz kuru mudinājusi LLKC Saldus nodaļa, tik ātri sasniegusi labu rezultātu. ■

Dace Millere,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

Foto: no personīgā arhīva

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus „Lauku Lapa” un „Zivju Lapa” Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot „Lauku Lapa” un „Zivju Lapa”.

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Lauku Lapa

SAGATAVOTA

Latvijas Lauku konsultāciju
un izglītības centrā
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018
tālr.: 63050220

Izdevumā arī LLKC arhīva un publicitātes foto